

Aan de bestuurder-directeur van de Randstedelijke Rekenkamer,
Mevrouw dr.ir. A. Hoenderdos – Metselaar MBA,
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

Betreft: reflectie op voorstel werkgeverscommissie Randstedelijke Rekenkamer

Utrecht, 17 april 2014

Geachte mevrouw Hoenderdos-Metselaar,

In deze brief treft u de door u gevraagde toetsing en het advies aan ten aanzien van de governance van de werkgeversrol van de Randstedelijke Rekenkamer. Ik verzoek u vriendelijk deze brief integraal ter hand te stellen van de Provinciale Staten en eventueel andere organen en/of personen van de vier betrokken provincies ten behoeve van de besluitvorming omtrent dit onderwerp.

Ik meld vooraf dat ik mij baseer op de stukken van de Rekenkamer en de provincies zelf en dat ik geen nader onderzoek heb gedaan. Ik reageer derhalve op het voorstel dat u hebt gedaan aan de Staten op basis van mijn eigen kennis en inzicht en de relevante (beleids)stukken die mij hiervoor zijn overhandigd.

Ik ondersteun uw voorstel. Uw voorstel voldoet aan de eisen van ‘goed bestuur’. De eisen van ‘goed bestuur’ zijn in dit geval dat er gezocht is naar een oplossing waarmee belangenverstrengeling zoveel mogelijk wordt voorkomen, zodat de Rekenkamer in maximale onafhankelijkheid haar werk kan verrichten, de transparantie van de besluitvorming het beste wordt gediend en dat het voorstel praktisch werkbaar is zonder al te veel nieuwe bureaucratie.

De achtergrond van uw vraagstelling is volgens mij de volgende. Ten aanzien van belangenverstrengeling is er bij Rekenkamers altijd een dilemma: vanwege de specifieke onderzoekstaak is een hoge mate van onafhankelijkheid noodzakelijk, maar ‘iemand’ moet benoemen, de werkgeversrol vervullen en derhalve enige sturing uitoefenen. Daarnaast vergt een goede taakinvulling van de Staten en de Rekenkamer

Minderman Research,

Prof.dr.mr. G.D. Minderman, Flamingostraat 34BIS, 3582SX Utrecht

inhoudelijk overleg, waardoor onderling overeenstemming wordt verkregen omtrent een programma dat de democratische besluitvorming ten goede komt. Onderwerpselectie en de te kiezen onderzoeksmethodologie hangen weliswaar samen maar de laatste is het terrein waar de Rekenkamer een dominante verantwoordelijkheid heeft boven de Staten. Kortom, de governance van de Rekenkamer vergt een behoedzaam opereren van alle betrokken partijen, voortvloeiend uit respect voor ieders rol. In dat spanningsveld is het van belang om de verantwoordelijkheden en bevoegdheden – de zogenaamde *checks and balances* – zo helder mogelijk te omschrijven. Glashelder zijn de scheidslijnen immers niet: goed bestuur vergt open overleg en wederzijds respect.

De vraag is concreet of invloed van de Staten op de onderzoeken, de methodologie of de werkwijze van de bestuurder-directeur van de Rekenkamer wenselijk is via een hiërarchische lijn als werkgever. Mijns inziens is dat niet wenselijk. De Rekenkamer moet met de Staten het debat kunnen voeren over de inhoudelijke aspecten zonder de angst te hebben dat zij op het terrein van arbeidsvoorwaarden of werkgeverschap met repercussies te maken krijgt. Anders gezegd: de Rekenkamer moet ook met rapporten, conclusies en aanbevelingen kunnen komen die zij vanuit haar rol noodzakelijk acht maar die de Staten onwelgevallig kunnen zijn. Die onafhankelijkheid en transparantie zijn noodzakelijk voor het goed functioneren van de Rekenkamer.

Deze positie kan het best worden geborgd door een onafhankelijke werkgeverscommissie zoals u voorstelt. Deze commissie zou ik zo onafhankelijk mogelijk vormgeven. Op dat aspect veroorloof ik mij de aanbeveling van een aanscherping van uw voorstel. U laat de mogelijkheid open om Statenleden (niet zijnde leden die lid zijn van de programmaraad) te benoemen in de werkgeverscommissie. Ik zou aanbevelen dat niet te doen: ook deze leden van de Staten lopen immers door middel van fractiebinding of bijvoorbeeld als gevolg van verandering van portefeuille in de Staten een vergelijkbare kans op belangenverstrengeling in het debat met de Rekenkamer als de leden van de programmaraad. Dat moeten de Statenleden en de Rekenkamer elkaar niet (willen) aandoen. Mijn advies zou zijn dat de Staten een werkgeverscommissie benoemen met personen die men vertrouwt en die niet lid zijn van (of kandidaat zijn voor) de Provinciale Staten (of anderszins een rol hebben bij de vier betrokken provincies). Deze commissie kan zich alsdan beter en transparanter richten op de werkgeversrol en de toetsing van de bedrijfsvoering van de Rekenkamer door de bestuurder-directeur, zonder kennis van inhoudelijke programmadiscussies.

De werkgeverscommissie moet vervolgens in staat worden gesteld haar werk goed te doen. De voorgestelde werkwijze voorziet in twee vergaderingen per jaar. Wellicht ten overvloede attendeer ik u op de omstandigheid dat de exacte invulling van de werkwijze tot de vrijheid van de werkgeverscommissie zou moeten behoren en dat de

Minderman Research,

Prof.dr.mr. G.D. Minderman, Flamingostraat 34BIS, 3582SX Utrecht

commissie ook de vrijheid moet hebben zich een goed oordeel te vormen over het functioneren van de bestuurder-directeur. De werkgeverscommissie beslist zelf op welke wijze zij zich laat informeren door de bestuurder-directeur en door anderen (en welke rol de Staten daarbij spelen). De transparantie vereist - volgens mij - ook dat de commissie jaarlijks de Staten op hoofdlijnen (schriftelijk) inlicht omtrent haar werkzaamheden en bevindingen. Het ligt overigens in de rede dat de werkgeverscommissie in het vervolg ook de bestuurder-directeur selecteert, voordraagt voor benoeming, schorst en voordraagt voor ontslag.

Uiteindelijk is de beslissende rol ten aanzien van de vormgeving van de governance rond de werkgeverscommissie opgedragen aan Provinciale Staten. Dat past in de democratische verhoudingen en het wettelijke stelsel dat met de Rekenkamer is beoogd. Juist omdat uiteindelijk alle rollen uiteindelijk bij de Staten samenkomen zou een verdergaande scheiding van verantwoordelijkheden door een 'onafhankelijke' commissie zonder Statenleden de voorkeur verdienen.

Ik kan dus goed met uw notitie instemmen, met genoemde opmerkingen als invulling daarvan. Ik hoop dat u voldoende uit de voeten kunt met dit commentaar en wens u een vruchtbaar debat toe over de vormgeving van de governance van de belangrijke taak die u verricht in het openbaar bestuur van de vier provincies.

Met gevoelens van de meeste hoogachting,

Goos Minderman

Minderman Research,

Prof.dr.mr. G.D. Minderman, Flamingostraat 34BIS, 3582SX Utrecht